

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Edicto Examinis Ponendo In promouendos ad Ecclesias parochiales, &
curatas ipsis vacantibus. Cap. Qvintvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

DE EDICTO EXAMINIS PONENDO IN
 promouendos ad Ecclesias parochiales, &
 curatas ipsis vacantibus.

CAP. QVINTVM.

SVMMARIVM.

1 Edicta sunt affigenda in publico. 2 Idones sunt promouendi ad eccle- sias parochiales, & curatas. 3 Edictum pro quibus ecclesiis vacan- tibus est ponendum. nu. 1. 4 Examinatores, qui, & quot debent accipi. 5 Examinatorum qualitates quæ esse debent. 6 Episcopus eligit promouendum ab examinatis per edictum magis ido- neum.	8 Examen faciendum per concursum non potest omitti. Nec notorietate persona, quod fallit, nu. 9. 10. 11 Terminus decem dierum ad edictum pro examine non potest prorogari. 12 Episcopo nolente admittere examina- tum, quid faciendum. 13 Idoneus repulsus ab episcopo, minus idoneo recepto, ad quem recurret. 14 Clerici Ciuitatenses præferendi sunt exteris.

Antiquitas omnium rerum moderatrix ad reprimendam malorum audaciam graues poenas inuenit, nouasque semper ordinare ad statum Reipublicæ, quæ alias non conseruaretur, ad hoc ne excessus ab aliis trahantur ad exemplū, ex impunitate excedentium, clem. 2. de senten. ex-
 commun. † Et in alio ea edicta affigebantur, vt omnibus nota fierent, quæ essent obseruanda, aut vitanda, de albo prætoris legimus, in l. si is quod, ff. de iurisdic. omn. iud. & loquitur Luc. de Pen. C. de decur. lib. 10. l. in albo, ex quo ductum est omnia edicta in loco publico esse affigenda. Curt. de iur. patron. in verb. honorifici, nu. 69.

idq; hodie passim obseruatur, & præsertim in vrbe, quæ est norma aliarū ciuitatum, & caput totius orbis. l. nemi. C. de cons. lib. 1. cuius curiæ, tamquam magistræ stilius ab omnibus est sequendus. Specul. in tit. de sti lo. publicationes fieri, & affigi in loco campi Floræ ex antiquo tēpore, vbi frequētissimus solet esse populi cōkursus, & potest dici edictum monitoriū. ff. de iud. l. ad peremptoriū, & vide in l. edictū. eo tit. de quo scribit nouiter Mand. in tract. de Monit. quæ publicatio, & affixio est ex arb. Bar. in extrau. ad reprim. vers. per edictum, & sufficit quod in actis dicatur fuisse affixum. Marian. Socc. in cap. accedens, nu. 33. de purgat. can. vbi tractatur

294
 tractatur de eius publicatione, quan-
 to tempore, & coram quibus Abb. in
 c. cum inhibito. nu. 7. de cland. desp.
 in cap. fin. num. 2. qui matrim. accus.
 poss. & quando est affixum, & remo-
 uetur a priuato, est delictum. Socc.
 ibidē, vel si corrumpatur, in l. si quis
 id qd alleg. ff. de iurisdic. om. iud.
 Marian. num. 34. & auferens a manu
 nuntij seruiantis qua pœna puniatur
 in d. l. si quis id quod. per Bald &
 Gui. Pap. in decif. 576. n. 5. Fab. Mon-
 teleon. in pract. quatt. litter. 4. part. n.
 813. Lambert. de iure patro. lib. 2. fol.
 174. de similibus edictis publicandis
 in ecclesia pro matrimonis. sess. 2.
 Conc. Trident. de reform. matrim. cap.
 1. & vide multa per Rebuff. in regul.
 de publi. resign. gloss. 10. & in tract.
 citat. in præfat. vbi num. 94. cum seq.
 decidit multa, quis possit citare per
 edictum, quis citari, num. 95. quan-
 do possit fieri. numer. 96. qualiter
 debeat fieri. nu. 98. vbi debeant edi-
 cta affigi. nu. 100. quanto tempore
 debent stare. num. 102. & de pœna
 remouentis. nu. seq. & de edicto pro-
 hibitorio, & permissorio, num. 111.
 cum aliis notab. vide Mod. ven. de ci-
 tat. num. 69. vbi licet sit in arbitrio,
 quantum debet stare edictum affixū,
 debet tamē primo legi, & postea af-
 figi, quod non in omnibus seruatur.
 † Vnde cum expediat salutem anima-
 rum ecclesiis parochiales, & curatas
 personis idoneis consignari, scientia,
 siquidē moribus, & etate. c. graue ni-
 mis, de præb. Rebuff. de nominat. q.
 16. & sunt verba Conc. Trid. sess. 24.
 de reform. gen. cap. 18. in princ. Sicut
 enim promouendus ad ordines fa-
 cta inquisitione per edictum exami-
 natur de persona, etate, institutione,

moribus, doctrina, & fide, eod. Cone.
 sess. 23. de refor. c. 7. cum cap. 5. præ-
 ced. Sic promouendus ad parochias
 sit scientia sufficienti. Non enim po-
 terit alios ad rectam viam deducere,
 si ipse ignorans extiterit, si cæcus cæ-
 co ducatum præstat, ambo in foueā
 cadunt. Matth. c. 25. c. quæ ipsis 38.
 dist. canones nulli sacerdotum licet
 ignorare, c. præced. Tales ad ministe-
 rium eligantur clerici, qui digne pos-
 sint dominica sacramenta tractare,
 quia melius est paucos habere bo-
 nos, quā multos inutiles. c. tales. 23.
 dist. c. cū in cunctis. de elect. de etat.
 & qualit. c. cum sit, ea tamen debet
 esse sciētia, licet mediocri, quæ suf-
 ficeret ad regendum beneficium, seu
 ecclesiam curatā obtētā, de præb.
 c. venerabilis. Abb. in alleg. c. cum in
 cūctis: bonis moribus, ex quibus cæ-
 teri edificantur. Vitā, bonosq. mores
 suos clerici cōponere debēt, vt habi-
 tu, gestu, incessu, sermone, & grauita-
 te, religioneq. honesti appareāt. sess.
 22. Conc. Trid. de refor. c. 1. & ipso c.
 18. Vt sic habeāt bonū testimoniū et
 ab his, q. foris sūt, dicit gl. ex illo tex.
 in extrauag. execrabilis. Ioann. 21. de
 præb. in verb. bonæ famæ. Aetas etiā
 requiritur, vt possit promoueri ad sa-
 cerdotium. d. cap. licet canon. & sess.
 24. Conc. Trident. de reform. gener.
 cap. 12. & denique is dicitur idoneus
 ad ecclesiam curatā, qui seruire po-
 test, & vult in ecclesia illa. tex. notab.
 & expressus in c. super inordinata,
 de præb. quod dictum esse commen-
 dandum, & singulare, dicit Lambert.
 de iur. patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7.
 princ. ar. 27. nu. 3. Propterea, vt præ-
 dicta haberentur statutū est, vacante
 aliqua parochiali ecclesia, seu curata
 tam

tam si per vnum, quam si per plures fuerit solita gubernari, siue patrimonialis, siue receptiua, etiam iuris patronatus laicorum, quomocūq. & cuiuscūq. fuerit conditionis, infra decē dies a notitia vacationis nominentur promouendi ab examinatore, solito edicto publico in illa ecclesia, & et in maiori, p̄ concursum, vt ad omnium notitiam deueniat, & inde magis idonei assumantur. eodē c. 18. vbi expedit humanæ salutis, a dignis, atque idoneis parochis gubernari, deo vacante ecclesia parochiali & curata, vt supra, statim episcopus habita notitia vacationis, etiā per resignationem, ponet in ea idoneū Vicariū, cum congrua suo arbitrio fructuū perceptione, siue assignatione, & interim infra decem dies examinatorebus nominantur promouendi, de quibus faciēda ē inquisitio circa mores, ætatem, & sufficientiam. §. porro episcopus sed in collegiata ecclesia, ne ius rectoris impediatur (nisi aliter esset obseruatum) episcopus non ponit edictum, sed præponendum curare, præpositumq. examinare, & approbare debeat, supra eod. lib. cap. 4. primo num. 16. in fine. † Examinatores autem in synodo deputandi, debent esse ad minus sex, prudentes, & præ ceteris qualificati, qui synodo placeant; & approbentur, quorum postea iudicio tempore vacationis (saltem trium) episcopus præponendis ecclesiis curatis examinatis & dignonibus inuentis ipsas parochiales ecclesias conferat. in §. transacto. & §. examinatores eod. cap. Idque optime videtur statutum: nam, & si examen ad Archidiaconum aliqui referebant, de offic. ordin. cap.

ad hæc, & capitulo ad nostrum, & tot. titū. vbi loquitur de ordinibus, vt per eandem rationem diceremus, tamen episcopi per se, vel per alium ius acceperunt examinandi, in quibus pōt & aliqua suspicio oriri in eligendo malum, & corruptum examinatore, vt dicit Rebuff. in gloss. quarta. Regul. Cancell. Pij Secundi, de mal. prom. adeo Concillium ordinauit plures eligi de melioribus, & approbari. cum integrum sit iudicium, quod plurimorum sententiis confirmatur, tex. not. in capit. prudentiam tuam, in princip. de offic. deleg. capit. extra. conscientiam, sexagesima quarta distinctio. quia per ampliores homines perfectissima veritas reuelatur. l. final. §. cum enim. C. de fideicommiss. † Qui examinatores sint magistri, seu doctores, aut licentiati in Theologia, aut iure Canonico, etiam ex ordine Mendicantium, & seculares, qui tactis Euangelis, se quacumque affectione humana postposita fideliter munus exequuturos iurabunt. in §. sint vero, & vers. curentque q̄ & sentiebat Rebuff. in eadem gl. nu. 14. & dicitur, vel in iure canonico, quia canones ignorare nos licet, qui normam dant viuendi. Namque & scientia Canonica practica est Theologie, neque potest faciliter ecclesia Dei regi, sine canonum scientia. Aluar. Pelag. de plant. eccles. lib. secundo, capit. 20. colum. quarta, cum ignorantia talis, sit Christum ignorare, capit. si iuxta, cum sequen. 38. distinctio. & scientia iuris canonici intendit directio animarum regimen per Felin. consil. decimo octauo, stante consuetudine, numero 9. vbi cæteris paribus, vbi non sunt hære-

hæretici, canonista p̄fertur Theologo. Ipsi vero examinatores nihil prorsus accipient ab examinatis, alias ab utraq. parte incurritur simonia, nec absoluunt, nisi dimissis beneficijs, cū inhabilitate ad alia. §. caueantq. eo. c. 18. q. est bene aduertendum. † Igitur 8 examine peracto, qui fuerint examinati, episcopo denuntientur, qui ex præpositis eligat, quæ cæteris magis idoneū iudicabit. in §. peracto. cuius examinis relationem factam ab ipsis examinadoribus, nulla appellatio impedit, quin debitam executionē habere debeat in §. in omnibus. posset. n. causari ecclesiæ magnum damnum, si propter prætententias clericorum longā haberet vacationem, ne pro defectu pastoris, lupus rapax gregē Dominicum inuadat. aut in facultatibus suis ecclesia viduata pastore graue dispendium patiatur. arg. c. ne pro defectu de elec. subueniunt bona electio, & benigni mores, promouendi. Rebuff. de rescr. in for. n. 13. in pract. benef. ideo dicit tex. conferri personis, quæ digne valeant administrare. 7 cap. 2. de concess. præb. † Quod, & ad ecclesiā de iure patronatus, tã ecclesiasticorū, quã laicorū extendimus, vt per viā ipsius examinis præcedentis, præsentatus promouetur, & & insituatur eod. c. 18. §. si vero, & §. q. si ius patronatus, & si aliter facit, episcopus damnationem incurrit, & tenetur ecclesiæ lætæ damnum resarcire. Rebuff. de præuent. nu. 10. ex c. quod autem, & c. significasti. de iur. patr. quid autē de iure, si patroni indignum præsentant, vel valentes dignum omittunt, atq. idoneū tex. Cōc. dicit non esse admittendum. Doctores priuant patronos illa vice præ-

sentandi, per Lamber. de iur. patrol. lib. 2. 18. quæst. art. 4. qui præsentatur primum examinatur de ætate requisita ad beneficium, ad q. insitui petitur eod. c. cum in cunctis, cum similibus. ad quæst. tamen de præsentante indignum, vide infra capit. 10. † Aduertendumq. est semper, ne ratio dicti examinis postponat, sed fiat. Quæcumq. enim ecclesia parochialis, aut curata post eiusd. Conc. confirmationem collata fuerit, non præuio examine, semper vacare intelligitur, nec de ea prouisus ullum ius, aut titulum acquirit, & ad superiores spectat collatio, non tamen ad eosdem, qui contulerunt. Hæc est ad confirmationem eorundem decretorum Concilij constitutio emanata super collatione parochialium ecclesiarum a Pio Quinto Pont. Max. incip. in cōferendis sup. alleg. 1566. pont. an. 1. † Posset tamen hæc forma per publicum examen per concursum in casu omitti, propter exiguos redditus ipsius ecclesiæ parochialis, quia tam vrgens necessitas non est, nec dantur concurrentes, vel ob manifesta diffidia, & ortas inimicitias, dum tamen cætera cum suis qualitatibus obseruentur. eod. cap. 18. §. si tamen ibi narratis causis poterit ordinarius, si pro sua conscientia cū deputatorum examinatorum consilio ita expedire arbitrabitur hac forma omissa priuati aliud examen, ceteris tamen, vt supra seruatis adhibere, & causa potest dari ipsa necessitas prouidendi, quæ non habet legem, sed ipsa legem sibi facit e. remissionem. §. sed notandum. 1. quæst. 1. quod in priuato examine non procedit, quia lex expressè requirit. † Nec notorietas plō

ne, quod sit docta, qualificata, est cau-
sa vt prædictum examen omittatur,
sed oportet, q̄ oīno ipsi examini sub-
ijciantur, maxime circa scientiam,
& mores. c. cum sit de æra. & quali-
nec obstant dicta p̄ Doctores, & reci-
tata p̄ Rebuff. in for. paup. de rescri. n.
4. q̄ Approbati a studiis, ex quo dicū-
tur graduati, non debent examinari.
Fel. in c. fin. de præsum. quia respon-
sio est facilis, confirmando obiecta,
sed limitando non procedere, cum
examen sit faciendum de forma. q̄
dat esse rei, non p̄t omitti. not. Bal.
in c. constitutos lo 2. de iudic. latius
Lambert. lib. 7. de iur. patr. 1. part. 11.
quæ st. 3. art. & canon. Concilij limi-
tauit in certis casibus. in aliis excludit
c. nonne, de præsump. ff. de iud. l. ait
prætor. & vide in l. Julianus. §. sed &
si quis. ff. ad exhib. quod & ipse Fel.
expertus fuit, qui licet esset famosissi-
mus Canonista, tñ vocatus ad audito-
rium oportuit examinari, & soluit
30. argumenta de multis sibi factis, vt
refert Neuizan. lib. 2. fol. 188. licet sibi
displicuisset, quia tñ examen re-
quirebatur omitti nō potuit, de quo
Marfil. not. 196. & ipsemet Fel. refert
in c. venerabilis nu. 49. in fine de re
iudi. † Terminus vero decem dierū
a Concilio statutus ad denominan-
dum idoneum examinatorebus. §. por-
ro episcopus. licet sit ibi additū, vel
infra aliud tempus, non potest ultra
alios decem dies dilatari, iuxta ean-
dem constitutionem allegatam. in §.
prohibentes et. Considerauit enim le-
gislator ob dilationem forsā affe-
ctatam, damnum causari, & suspitio-
nem, ergo obuiandum est hominum
fraudibus. l. in fundo. ff. de rei vend.
c. ex parte, in fine, de priuil. & excess.

prælat. & quoniam lex indistincte
prohibet ultra alios decem, nō facit
ad propositū quæstio disputata a Do-
ctoribus, qñ Terminus impo situs a
iure possit p̄ iudicem restringi, vel di-
latari. de qua quæstione. Bar. in l. 2.
ff. de re iud. satis ad plenum. Abb. in
c. cum sit Romana. nu. 10. cum ibi ap-
positis in addit. † Sin vero episcop⁹
præsentatos, seu præsentatum ab exa-
minatoribus in ecclesiis parochialis-
bus, infra quattuor menses, vel infra
duo, intra tempus a iure concessum,
p̄ uo examine noluerit, seu distulerit
admittere, non potest amplius se in-
tromittere, sed dispositio Sedi Apo-
stolicæ remanet, data facultate patro-
nis ecclesiarum (qñ de iure patrona-
tus est ecclesia) possint ordinario ul-
tra dictos duos menses differente, ha-
bere recursum ad eādem sedem, aut
ad Metropolitanum, vel viciniorem
episcopum, iuxta dispositionem eius.
constit. supr. alleg. Pii Quinti. §. in su-
per est decretum, vt sic non sit in-
pleno posse episcopi ad arbitrium
protrahere præsentatos. † Et si mi-
nus idoneo electo alii magis idonei
ab episcopo fuerint electione habita
repulsi, possunt ipsi repulsi ad Metro-
politanum habere recursum, vel ex
episcopo exempto ad viciniorem,
vt Sedis apostolicæ in hoc tacto de-
legatum appellare, coram quo præ-
lectus ab ordinario cum ipsis repul-
sis, & appellantibus examinetur ite-
rum, & constituo de magis idoneo, ip-
si prouideantur, vel si est solum, &
per ipsum iudicem appellationis, qñ
collatio ad illum ordinarium spe-
ctat, fiat. ead. l. §. vt autem, & hic
est vnus casus quo Metropolitanus
in suffraganeum cognoscit, inter
R alios

alios, quos noto in trac. de iurisdic. Archiep. in suffrag. 2. parte, quia iure si est expressum, nō ex arbitrio, & similiter quo ep̄s vicinior cognoscit autoritate Sedis Apostolicæ in causa ep̄i exempti, sibi item vicini, vt ibi 14. latius differo. † Idq. tamen notandū est in ipso examine, semper præferēdos esse clericos ciuitatis ipsius exteris aliis. arg. not. in c. hortamur, per gl. 71. dist. dummodo in maxima sciētia non præcellant extranei, ipsis ciuitatensibus, ponit multa Lambert,

cod. trac. 2. lib. 1. p. 7. q. princ. ar. 24. vi de Petr. Rebuff. de nomin. q. 9. n. 59. doct. in Regul. Cancell. 16. q. 41. & in reg. de infirm. & infra c. 22. nu. 25. ex quibus nota in hac visitatione, vbi episcopus inuenerit parochiales ecclesias collatas post ipsius Concilij cōfirmationem, inquirat si sollempnitas ipsius text. de præuio examine fuit reseruata, præposito edicto, & vbi omiffam inuenerit, procedat secū dum terminos iuris ipsius noue Constitutionis Pij V. Pont. Max. &c.

DE PLEBANIS, ET PLEBANIIS,

CAP. SEXTVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**lebania quid sit. Et an sit dignitas. nu. 2.
2 Plebanus quod ius habet in suis cappellis.
4 Plebanus quomodo dicitur habere curam animarum.
5 Plebanus in cura ecclesia, & animarum tenetur, ut parochus.

EX frequentatione populorū, & gratia omnipotentis Dei coadiuuante, ad sanctam ecclesiam conuenientium, factum est, vt non possent ciuitates multitudinē hominū comprehendere, vt inde necesse fuerit in suburbiis, villis, & extra muros habitare, ibiq. ecclesias edificare, vbi ad diuina audienda, sacramentaq. accipienda gētes essent, & eo cōcurrerent. † Ex quo deductum est, vt principalis earum ecclesiarum plebania diceretur, quæ sic dicitur, iuxta, cap. 1. ne cler. vel mon. lib. 6. quia sub se plebes habet, & cappellas, in quib⁹ clerici instituuntur perpetui, ibi dū dicitur. *Nisi eadē ecclesia fuerint plebania sub se cappellas habētes: & ve-*

nit sub nomine parochiali, qñ sic est, & curata, vel habendo sub se capellam, quæ sit de menta plebis. Abb. in c. ex parte, n. 2. de rescrip. & in impetratione de qualitate mentio est faciēda. Rebuff. in 3. par. de signat. n. 7. & dicit multa in trac. de nominat. q. 16. nu. 19. † Et dicitur esse dignitas qñ habet cappellas perpetuas, per eūdem tex. & si assumatur quis ad eam per electionem, venit appellatione prælati. Mil. in verb. prælati. vers. 16. & sic est positum hoc verbū in Cōc. Tri. ses. 5. de refor. c. 2. §. Archipresbyteri quoq. plebani, & diximus in trac. de digni. eccl. c. 9. 2. p. & differt ab impetratione de ecclesia curata simplic. Gem. eo. c. num. 8. ne cler. vel mon. lib. 6.